

KNIHOVNA NOVOVĚKÉ TRADICE
A SOUČASNOSTI
Svazek 62

CARL SCHMITT
Teorie partyzána

*Poznámka na okraj
k pojmu politična*

Přeložil Otakar Vochoč

Praha
2008

Některými speciálními otázkami utváření právních norem mezinárodního práva se budeme zabývat později (str. 28). Základní principy jsou zřejmé; jejich aplikace na konkrétní situace rychlého vývoje je předmětem sporů. Z těchto posledních let pochází působivý dokument vůle k totálnímu odporu, který je nejen dokladem této vůle, ale také podrobně vypracovaným návodem ke konkrétní realizaci: je to švýcarský text *Kleinkriegsanleitung für jedermann*, který pod názvem *Der totale Widerstand* vydal švýcarský svaz poddůstojníků a jehož autorem je setník H. von Dach (Biel 1958²). Na více než 180 stránkách podává návody k pasivnímu i aktivnímu odporu proti cizí invazi, zároveň s přesnými pokyny pro sabotáž, utajení, ukrývání zbraní, pro organizování přepadů, boj proti špiclům atd. Pečlivě jsou využity zkušenosti posledních desetiletí. Tento moderní návod k válce pro každého je na začátku opatřen poznámkou, že „odpor až do krajnosti“ se musí přidržovat Haagské konvence o zákonech a pravidlech pozemní války a čtyř Ženevských konvencí z roku 1949. *To se rozumí samo sebou*. Není ani těžké odhadnout, jak by normální regulérní armáda, pokud by se necítila poražena, reagovala na praktické provádění tohoto návodu k drobné válce (např. str. 43: tichá likvidace hlídek, zabítí sekerou).

Slovo a pojem partyzán

Tento krátký výčet několika známých jmen a událostí, jímž jsme se pokusili o první vymezení horizontu našeho zkoumání, ukazuje nesmírné bohatství probírané látky a problematiky. Proto bude vhodné upřesnit některé znaky a kritéria, aby se výklad nestal abstraktním a bezbřehým. První takový znak jsme uvedli hned na začátku našeho výkladu, když jsme vyšli z toho, že partyzán je neregulérní bojovník. Regulérní charakter se projevuje uniformou vojáka, která je něčím víc než jen služebním oděvem, protože demonstruje určitou vládu nad veřejností, a zároveň s uniformou je otevřeně a demonstrativně vystavována a nošena i zbraň. Nepřátelský voják v uniformě je vlastním palebným cílem moderního partyzána.

Jako další znak se nám dnes vnucuje intenzivní politická angažovanost, která partyzána charakterizuje oproti ostatním bojovníkům. Na intenzivním politickém charakteru partyzána je nutné trvat už jen proto, že musí být odlišen od obyčejného lupiče a násilného zločince, jehož motivy směřují k soukromému obohacení. Toto pojmové kritérium *politického* charakteru má (v exaktním převrácení) tutéž strukturu jako u piráta v námořním právu, k jehož pojmu patří *nepolitický* charakter jeho nekalé činnosti, která se zaměřuje na privátní loupež a zisk. Pirát má, jak říkají právníci, *animus furandi*. Partyzán bojuje na politické frontě a právě politický charakter jeho činnosti přivádí znovu k platnosti prvotní smysl slova partyzán. Toto slovo totiž vychází z *Partei* a poukazuje na napojení na určitou nějakým způsobem bojující, válku vedoucí nebo politicky činnou stranu nebo skupinu. Taková spojení s určitou stranou se v revolučních dobách stávají obzvlášť pevnými.

V revoluční válce neznámá příslušnost k revoluční straně nic menšího než totální pohlcení touto stranou. Jiné skupiny a svazky, a zejména dnešní stát, nejsou už s to své členy a příslušníky integrovat tak totálně, jak revoluční strana do sebe pojímá své aktivní bojovníky. V obsáhlé diskusi o takzvaném totálním státě neproniklo dosud dostatečně do vědomí, že skutečnou a v zásadě jedinou totální organizací dnes nepředstavuje *stát* jako takový, nýbrž revoluční *strana* jako taková.⁹ Z čistě organizačního hlediska ve smyslu striktního fungování rozkazu a uposlechnutí je dokonce nutné říci, že mnohá revoluční organizace v tomto ohledu převyšuje nejednu regulérní jednotku a že v mezinárodním válečném právu musí vzniknout jistá konfúze, jestliže se kritériem regulérnosti učiní organizace jako taková, jak se to stalo v Ženevských konvencích z 12. srpna 1949 (srv. níže str. 31–32).

Partyzán se německy řekne *Parteigänger*, jednotlivec, který jde s nějakou stranou, a co se tím konkrétně rozumí, to se v různých

⁹ Srv. poznámku 3 ke stati *Weiterentwicklung des totalen Staates in Deutschland* (1933), otištěné v souboru *Verfassungsrechtliche Aufsätze*, Berlin 1958, str. 366.

dobách velice liší jak vzhledem ke straně nebo frontě, s níž člověk jde, tak i vzhledem k tomu, jak s ní jde, jak se k ní konjunkturálně připojuje, jak s ní bojuje či jak se s ní případně ocitá ve vězení. Existují strany, které vedou válku, ale také strany v soudním procesu, strany parlamentní demokracie, strany názorové a akční atd. V románských jazycích může být toto slovo použito substantivně i adjektivně: ve francouzštině se dokonce mluví o stoupenci, *partisan*, nějakého názoru; krátce, ze zcela obecného, mnohoznačného označení se náhle stává vysoce politické slovo. Nasnadě je lingvistická paralela s obecným slovem jako *status*, které může pojednou znamenat *stát*. V dobách rozkladu, například v 17. století v době třicetileté války, se neregulérní voják dostává do blízkosti loupežníků a tuláků; válku vede na vlastní pěst a stává se postavou pikareskního románu, jakou je španělský *picaro* u Estebanilla Gonzalese, jenž měl co dělat s bitvou u Nördlingen (1635) a vypráví o ní ve stylu vojáka Švejka, nebo jak to můžeme číst v Grimmelshausenově románu *Simplizius Simplizissimus* anebo vidět na rytinách Jacquesa Callota. V 18. století patřil „*Parteigänger*“ k pandurům, husarům a dalším typům lehkých oddílů, které jako pohyblivé oddíly „bojují odděleně“ a v protikladu k pomalejší velké válce řadového vojska vedou takzvanou drobnou válku. Rozdíl mezi regulérním a neregulérním je v tomto případě myšlen čistě z hlediska vojenské techniky a v žádném případě jako souznačný s rozdílem legální-ilegální v právním smyslu mezinárodního práva a ústavního práva. U dnešního partyzána se většinou obě protikladné dvojice regulérní-neregulérní a legální-ilegální stírají a kříží.

Pohyblivost, rychlost a překvapivé střídání útoku a ústupu, jedním slovem vystupňovaná mobilita, jsou znakem partyzána i dnes, a tento znak je dokonce ještě vystupňován technizací a motorizací. Oba protiklady jsou však revoluční válkou rozmělněny a vznikají početné poloregulérní a pararegulérní skupiny a formace. Partyzán bojující se zbraní v ruce zůstává vždy odkázán na spolupráci s nějakou regulérní organizací. Velmi důrazně to tvrdí právě spolubojovník Fidela Castra na Kubě, Ernesto Che Guevara.¹⁰ Proto již touto spoluprací regulérních a neregulérních složek vznikají četné mezistupně i v případech, kdy nijak revoluční vláda vyžve k obraně ná-

rodní půdy proti cizímu uchvatiteli. Národní válka a drobná válka tu přecházejí jedna v druhou. V ustanoveních, která se týkají takových výzev, se už od 16. století vyskytuje označení *partisan*.¹¹ Poznáme ještě dva důležité příklady formální reglementace národní války a domobrany, které se snažily gerilovou válku regulovat. Na druhé straně vydává i cizí dobyvatel pokyny pro boj proti nepřátelským partyzánům. Všechna taková normativní ustanovení narážejí na obtížný problém mezinárodněprávní, tj. pro obě strany platné regulace neregulérního se zřetelem k uznání partyzána jako kombatanata a k zacházení s ním jako s válečným zajatcem, a na druhé straně se zřetelem k respektování práv vojenské okupační moci. Naznačili jsme už, že tu dochází k četným právním sporům, a ještě se vrátíme ke sporu o franktiréry německo-francouzské války 1870–1871, poté co se nejprve podíváme na mezinárodněprávní situaci (níže str. 28).

Tendence ke změně nebo i rušení tradičních pojmů – klasických pojmů, jak se dnes rádo říká – je obecně rozšířená a vzhledem k rychlé proměně světa až příliš dobře pochopitelná.¹² Je jí postižen i „klasický“ pojem partyzána, smíme-li jej tak označit. V knize Rolfa Schroerse *Der Partisan*, vydané v roce 1961 a pro naše téma velmi důležité, se vlastním typem partyzána stává bojovník ilegálního od-

¹⁰ E. Che Guevara, *On Guerilla Warfare*, úvod Harries-Clichy Peterson, New York 1961, str. 9: „It is obvious that guerilla warfare is a preliminary step, unable to win a war all by itself.“ (Je zřejmé, že gerilová válka je prvním krokem, který sám o sobě ještě neumožňuje vítězství ve válce.) Cituji podle tohoto vydání, protože jak se španělským originálem, tak i s ostatními překlady jsem se seznámil teprve později.

¹¹ Manuel Fraga Iribarne poukazuje ve své stati *Guerra y Política en el siglo XX* na to, že francouzská ustanovení o odporu proti nepřátelské invazi existují již od roku 1595 (ve sbírce: *Las Relaciones Internacionales de la Era de la guerra fría*, Madrid 1962, str. 29, pozn. 62); používají slova *partisan* a *parti de guerre*; srv. pozn. 27.

¹² Srv. moji přednášku v Madridu *El orden del mundo despues de la segunda guerra mundial*, in: *Revista de Estudios Políticos*, 1962, 122, str. 12, a *Verfassungsrechtliche Aufsätze*, heslo „klassisch“ ve věcném rejstříku, str. 512.

poru a podzemní aktivista.¹³ Je to proměna pojmu, jejíž orientace vychází hlavně z určitých vnitroněmeckých situací Hitlerovy éry a jako taková si zasluhuje pozornosti. Neregulérnost je nahrazena ilegality, vojenský boj odporem. To znamená, zdá se mi, dalekosáhlou změnu v pojetí partyzána národních válek za nezávislost a přehlížení faktu, že ani zrevolucionizování války nedalo zaniknout vojenské souvislosti mezi regulérní armádou a neregulérním bojovníkem.

V některých případech vede tato změna pojetí až k obecné přeměně v symbol a k rozpadu pojmu. Jako partyzán může pak být nakonec označen každý individualista nebo nonkonformista bez ohledu na to, zda vůbec ještě zamýšlí vzít do ruky zbraň.¹⁴ Jako metafora to nemusí být nepřipustné; sám jsem jí použil k charakteristice určitých postav a situací spjatých s dějinami duchovního vývoje.¹⁵ Vždyť „být člověkem“ znamená v přeneseném smyslu „být

¹³ R. Schroers, *Der Partisan; ein Beitrag zur politischen Anthropologie*, Köln 1961. K této knize, pro naše téma obzvlášť důležité, se během našeho výkladu ještě několikrát vrátíme; srv. pozn. 16, 47. Schroers právem odlišuje partyzána od revolučního agenta, od funkcionáře, špiona a sabotéra. Na druhé straně jej obecně ztotožňuje s bojovníkem hnutí odporu. Já oproti tomu setrávám u kritérií uvedených v tomto textu a doufám, že jsem tak zaujal jasnější pozici, která umožní plodnou diskusi.

¹⁴ H. Joachim Sell, *Partisan* (Düsseldorf 1962), román s výtečnými, psychologicky a sociologicky zajímavými popisy šlechtických a měšťanských postav Spolkové republiky Německo v situaci roku 1950.

¹⁵ Označil jsem např. Bruno Bauera a Maxe Stirnera jako *partyzány světového ducha*, a to ve stati o Lorenzovi von Stein v roce 1940 (bibliografie P. Tommissena, in: *Festschrift für Carl Schmitt zum 70. Geburtstag*, vyd. H. Barion – E. Forsthoft, Berlin 1959 (= Tommissen), č. 202 a 303) a v přednášce o Donosu Cortésovi z roku 1944 (Tommissen, č. 49 a 283, 287). Ve stati k 250. výročí úmrtí J. J. Rousseaua, publikované v *Zürcher Woche*, č. 26 z 29. června 1962, jsem s odkazem na R. Schroerse a H. J. Sella použil postavy partyzána, abych ujasnil sporný obraz J. J. Rousseaua. Mezitím jsem se seznámil se statí Henri Guillemina, *J. J. Rousseau, trouble-fête*, která tuto interpretaci, zdá se, potvrzuje. Guillemine vydal s významnou předmluvou Rousseauovy *Lettres écrites de la Montagne* (Neuchâtel 1962).

bojovníkem“ a důsledný individualista bojuje na vlastní pěst, a když je odvážný, také na vlastní nebezpečí. Stává se pak svým vlastním partyzánem [Parteigänger]. Takové rozplývání pojmů je pozoruhodným znakem doby, který si zasluhuje zvláštního prozkoumání.¹⁶ Pro teorii partyzána, jak je zde míněna, je však nutné podržet na zřeteli některá kritéria, aby se téma nerozplynulo v abstraktní obecnosti. Takovými kritérii jsou: neregulérnost, vystupnst, vystupňovaná mobilita aktivního boje a vystupňovaná intenzita politické angažovanosti.

¹⁶ Zatímco Schroers (pozn. 13) spatřuje v partyzánovi poslední odpor proti nihilismu světa zcela proniknutého technikou, posledního obránce ducha a půdy a nakonec posledního člověka vůbec, u Gerharda Nebela (*Unter Partisanen und Kreuzfahrern*, Stuttgart 1950) se partyzán jeví právě naopak jako postava moderního nihilismu, který zachvacuje – jako osud našeho století – všechna povolání a stavy, kněze, rolníka, učence, a také vojáka. Nebelova kniha je válečným deníkem německého vojáka, psaným v letech 1944–1945 v Itálii a v Německu, a stálo by za to srovnat Nebelovo líčení partyzánství v tehdejší Itálii s výkladem Schroersovým (*Der Partisan; ein Beitrag zur politischen Anthropologie*, str. 243). Nebelovo líčení zachycuje výtečně zejména chvíli, kdy se velká pravidelná armáda rozkládá a je buď jako pouhá sběh pobíjena místním obyvatelstvem, nebo sama zabíjí a drancuje, přičemž obě strany mohou být označeny za partyzány. Když ale Nebel přechází rámec svých dobře podaných líčení a zařazuje ony chudáky a ničemy mezi „nihilisty“, je to jen dobové metafyzické koření, které dnes patří k věci, nejímá než k picarovi 17. století patřilo trochu scholastické theologie. E. Jünger, *Der Waldgang* (Frankfurt a. M. 1951 [česky: *Chůze lesem*, Praha 1994]) konstruuje svého rebela [*Der Waldgänger*], jež také několikrát nazývá partyzánem, jako „postavu“ ve smyslu své postavy „dělníka“ [*Der Arbeiter*, Hamburg 1932]. Jedinec, obklíčený aparáty, nevzdává zdánlivě beznadějnou partii, nýbrž chce v ní svou nejniternější silou pokračovat a „rozhoduje se pro chůzi lesem“. „Pokud jde o místo, les je všude“ (str. 11/21). „Lesem“ ve smyslu Ernsta Jüngera je např. Getsemane, Olivová hora, kterou známe z dějin utrpení našeho Spasitele (str. 73/34), ale také Sókratovo daimonion (str. 82/38). V souladu s tím je „učiteli práva i učiteli státního práva“ upírána schopnost „poskytnout rebelovi nezbytnou výzbroj. Básníci a filosofové vidí už lépe onen plán, který je třeba obhájit“ (str. 126/56). Opravdové zdroje síly zná jen theolog. Theologem se stává „každý vědoucí...“ (str. 95/43).

Chtěl bych se zastavit ještě u dalšího, čtvrtého znaku pravého partyzána, který Jover Zamora označil jako *telurický* charakter. Pro situaci partyzána, přes veškerou taktickou pohyblivost v zásadě defenzivní, je to znak důležitý, neboť partyzán mění svoji povahu, když se identifikuje s absolutní agresivitou globálně revoluční nebo technicistní ideologie. Dvě pojednání o tomto tématu, která jsou pro nás obzvlášť zajímavá – kniha Rolfa Schroerse (pozn. 13) a disertační práce Jürga H. Schmida o mezinárodněprávním postavení partyzána (str. 36–37) –, se s tímto kritériem v zásadě shodují. Jeho založení na telurickém charakteru se mi zdá nutné proto, aby se defenzíva, tj. ohraničení nepřátelství, stala evidentní co do prostoru a aby byla ochráněna před absolutním nárokem abstraktní spravedlnosti.

U partyzánů, kteří bojovali v letech 1811–1813 ve Španělsku, Tyrolsku a Rusku, je to zcela jasné. Ale i partyzánské boje vedené v druhé světové válce a v letech po ní následujících v Indočíně a v dalších zemích, dostatečně charakterizované jmény Mao Ce-tunga, Ho Či Mina a Fidela Castra, jasně ukazují, že spojení s půdou, s autochtonním obyvatelstvem a s geografickou povahou krajiny – s horami, lesy, džunglí nebo pouští – zůstává v nezměněné míře aktuální. Partyzán je a zůstává odlišný nejen od piráta, ale i od korzára, právě tak jako zůstávají odlišné země a moře jako rozdílné elementární prostory lidské práce i válečného střetávání mezi národy. Země a moře vyvinuly nejen rozdílné prostředky vedení války a válečná dějiště rozdílného typu, ale i rozdílné pojmy války, nepřítel a kořisti.¹⁷ Partyzán bude představovat specificky

¹⁷ C. Schmitt, *Land und Meer* (Stuttgart 1942, 1954²); *Der Nomos der Erde* (Berlin 1950, str. 143, 286); *Die geschichtliche Struktur des heutigen Weltgegensatzes von Ost und West* (Berlin 1955, Tommissen, č. 239 a 294). V této posledně uvedené práci, která vyšla současně v *Revista de Estudios Políticos*, č. 81, Madrid 1955, jsem ohlásil určitý nárok: chtěl bych dovést k plnému hermeneutickému rozvinutí §§ 247 a 148 Hegelovy filosofie práva jako zárodečnou duchovědnou buňku pro poznání dnešního technicko-industriálního světa, poté co marxistická interpretace rozvinula předcházející §§ 243–246 pro buržoazní společnost.

pozemní typ aktivního bojovníka alespoň tak dlouho, jak budou na naší planetě možné antikoloniální války.¹⁸ Telurický charakter partyzána bude v dalším textu ještě ozřejmen srovnáním s typickými figurami námořního práva (str. 34 n.) a pojednáním o prostorovém aspektu (str. 68).

Ale i autochtonní partyzán agrárního původu je strháván do silového pole nezadržitelného technicko-industriálního pokroku. Jeho mobilita je motorizací vystupňována do té míry, že mu hrozí nebezpečí, že bude zcela zbaven pevného místa. V situacích studené války se stává technikem neviditelného boje, sabotérem a špiónem. Již v druhé světové válce existovaly sabotážní skupiny s partyzánským výcvikem. Takový motorizovaný partyzán ztrácí svůj telurický charakter a je jen přepravitelným a vyměnitelným nástrojem mocné a světovou politikou se zabývající centrály, která jej nasazuje v otevřené nebo neviditelné válce a podle stavu věcí jej opět vyřazuje. I tato možnost patří k jeho dnešní existenci a v teorii partyzána nesmí být pouštěna ze zřetele.

Těmito čtyřmi kritérii – neregulérnost, vystupňovaná mobilita, intenzita politické angažovanosti, telurický charakter – a poukazem na možné dopady další technizace, industrializace a deagrarizace jsme v pojmové rovině vymezili horizont našeho zkoumání. Rozprostírá se od guerrillera napoleonské doby až po dobře vyzbrojeného partyzána přítomnosti, od *Empecinada* přes Mao Ce-tunga a Ho Či Mina k Fidelu Castrovi. Je to rozsáhlá oblast, v níž historiografie a válečná věda zpracovaly obrovský, každodenně narůstající materi-

¹⁸ Margret Boveriová se ve své recenzi (v časopise *Merkur*, č. 168, únor 1952) na knihu Rolfa Schroerse (viz výše pozn. 13 a 16) pochvalně vyjadřuje o knize Czeslava Milosze *West- und Oestliches Gelände* (Köln 1961). Autor podává živý a sympatický obraz svého života v Litvě, v Polsku, v západní Evropě, zvláště v Paříži, a vypráví o své podzemní existenci ve Varšavě během německé okupace. Výslovně říká, že partyzánem nebyl a ani jím být nechtěl (str. 278). Jeho láska k litevské domovině a k jejím lesům nás může nicméně utvrdit v tom, že je třeba trvat na telurickém charakteru pravého partyzána.

ál. Ten využijeme, pokud je nám přístupný, a pokusíme se z něj vytěžit některé poznatky pro teorii partyzána.

Pohled na mezinárodněprávní situaci

Partyzán bojuje neregulérně. Některé kategorie neregulérních bojovníků jsou však postaveny na roveň regulérním ozbrojeným silám a těší se právům a výsadám regulérních komбатantů. To znamená, že jejich bojové aktivity nejsou protiprávní, a pokud upadnou do moci nepřátel, mají nárok na zvláštní zacházení stejně jako váleční zajatci a ranění. Tato právní situace byla shrnuta v haagském Řádu pozemní války z 18. října 1907, který je dnes uznáván jako obecně platný. Po druhé světové válce pokračoval tento vývoj čtyřmi Ženevskými konvencemi z 12. srpna 1949; dvě z nich regulují osud raněných a nemocných v pozemní válce a v námořní válce, třetí upravuje zacházení s válečnými zajatci a čtvrtá ochranu civilních osob v dobách války. Tyto konvence ratifikovaly četné státy západního světa i východního bloku; jejich formulací je přizpůsobena i nová americká vojenská příručka o právu v pozemní válce z 18. července 1956.

Haagský Řád pozemní války z 18. října 1907 postavil milice, dobrovolnické sbory a bojovníky spontánních hnutí lidového odporu za jistých podmínek na roveň regulérním bojovým silám. Až se budeme později zabývat nepříznivým poměrem Pruska k partyzántství, zmíníme se o některých obtížích a nejasnostech tohoto regulativního ustanovení. Pro vývoj, který vedl k Ženevským konvencím z roku 1949, je příznačné, že uznává stále rozsáhlejší případy uvolňování dosud čistě státního evropského mezinárodního práva. Za kombatanty jsou nyní pokládány stále širší kategorie účastníků války. I civilní osoby na území vojensky obsazeném nepřitelem – tedy ve vlastním bojovém prostoru partyzánů, kteří bojují v týlu nepřátelských armád – požívají nyní větší právní ochrany, než jaká jim příslušela podle Řádu pozemní války z roku 1907. Mnoho bojovníků, kteří byli dosud pokládáni za partyzány, je nyní postaveno na roveň regulérním bojovníkům a sdílí jejich práva a výsady. Nemo-

hou už být v pravém smyslu označováni jako partyzáni. Ale pojmy jsou ještě nejasné a rozkolísané.

Formulace Ženevských konvencí mají na zřeteli evropské zkušenosti, ale nikoli partyzánské války Mao Ce-tunga a pozdější vývoj moderní partyzánské války. V prvních letech po roce 1945 neproniklo ještě do vědomí to, co znalec, jakým byl Hermann Foertsch, rozpoznal a formuloval takto: válečné akce po roce 1945 získaly partyzánský charakter, protože ti, kdo měli atomové bomby, se jich báli z humanitárních zřetelů použít, a ti, kdo je nevlastnili, mohli na těchto ohledech stavět – takový byl neočekávaný efekt atomové bomby i humanitárních úvah. Pojmy ženevských normativních ustanovení, důležité pro problém partyzána, jsou abstrahovány z určitých situací. Jsou (jak se uvádí ve směrodatném Komentáři Mezinárodního výboru Červeného kříže publikovaném pod vedením Jean S. Picteta, sv. III, 1958, str. 65) přesným odkazem, *réfERENCE précises*, na hnutí odporu za druhé světové války (1939–1945).

Na fundamentální změnu haagského Řádu pozemní války z roku 1907 se přitom nepomýšlelo. Zásadně se dokonce trvalo na čtyřech klasických podmínkách pro postavení partyzánů na roveň regulérním oddílům (odpovědné nadřízené osoby, pevné viditelné označení, otevřené nošení zbraně, dodržování pravidel a obyčejů válečného práva). Konvence o ochraně civilního obyvatelstva má ovšem platit nejen pro války mezi státy, nýbrž i pro veškeré internacionální ozbrojené konflikty, tedy rovněž pro občanské války, pro povstání atd. Má se tak ale jen vytvořit právní základ pro humanitární intervence Mezinárodního výboru Červeného kříže (a jiných nestranických organizací). *Inter arma caritas*. V článku 3, odst. 4 této Konvence se výslovně zdůrazňuje, že právní postavení, *le statut juridique*, stran v konfliktu tím není nijak dotčeno (J. S. Pictet, cit. d., III, 1955, str. 39–40). Ve válce mezi státy si okupační moc na vojensky obsazeném území podržuje stejně jako dříve právo uložit místní policii tohoto území, aby udržovala pořádek a potlačovala neregulérní bojové aktivity, a tudíž také stíhala partyzány „bez ohledu na to, jakými idejemi mohou být inspirováni“ (J. S. Pictet, cit. d., IV, 1956, str. 330).